

EEN AVOND OM TE GEDENKEN

Allerzielen . . .
Hij wist niet precies wat hij zich
daarbij moest voorstellen.
Maar het leek hem alsof
dit woord meer met levenden
dan met doden te maken had.
(Cees Nooteboom in *Allerzielen*)

*Een oervertrouwen in mij zegt me,
dat het leven een zin heeft en dat ik,
ondanks alles, daaraan deel heb.*

*Een stroom van liefde
draagt uiteindelijk de wereld
en die stroom is er ook voor mij,
- al zie en voel ik het misschien niet.'*
(Dorothee Sölle)

VOORAF

Orgel

INTREDE.

Lied.

*Het leven; 3 c
Sytze de Vries/Willem Vogel*

BEGROETING.

*Bomen en planten verliezen
hun kruin, hun tooi;
blad en bloem valt af, verdort.
Maar mensen weten:
ze zijn ontmanteld; niet dood.*

*Vogels vergeten hun lied
verliezen hun stem;
ze verstommen en zwijgen.
Maar mensen weten:
ze verstillen tot de lente komt.*

*Dieren wapenen zich voor de kou
met een vacht, een verendeken;
schuilen diep in moeder aarde.
Maar mensen weten: ze vertrouwen
blindelings dat het weer morgen wordt.*

*Stille getuigen van het leven-gegeven
die wie zien niet onberoerd laten.*

*Hartelijk welkom u allen vanavond hier
omwille van elkaar in Gods naam.* +

Lied.

Het leven; 2 c

SCHULD BEKENNEN.

V.: De nood die er heerst
en ik niet lenig;
de helpende hand
die ik niet toesteeek;
de troost waarom wordt gevraagd
en ik niet breng.

A.: **HET ZIJ ME VERGEVEN
DOOR WIE ER ONDER LIJDT.**

Het recht dat wordt geschonden
en ik niet verschaf;
de liefde die ik niet toon;
de trouw die ik beloof
en niet opbreng.

A.: **HET ZIJ ME VERGEVEN
DOOR WIE ER ONDER LIJDT.**

De wonden die ik toebreng
en niet heel;
het leven dat ik schend;
mijn God die me vraagt
en die ik afval.

**A.: HET ZIJ ME VERGEVEN
DOOR WIE ER ONDER LIJDT.
HET ZIJ ME VERGEVEN
DOOR U, MIJN GOD.**

BEZINNING.

**A.: GIJ HART GIJ BRON VAN LEVEN
ONTFERM U OVER ONS
GIJ ADEM ZIEL IN MENSEN
ONTFERM U OVER ONS.**

*Geen reis zo lang als die
naar het Hart van het leven.*

**A.: GIJ HART GIJ BRON VAN LEVEN
ONTFERM U OVER ONS
GIJ ADEM ZIEL IN MENSEN
ONTFERM U OVER ONS.**

*Geen vrede zo kwetsbaar
als vrede met jezelf.*

**A.: GIJ HART GIJ BRON VAN LEVEN
ONTFERM U OVER ONS
GIJ ADEM ZIEL IN MENSEN
ONTFERM U OVER ONS.**

*Niets de mens zo eigen als
wortelen in de aarde
en reiken naar de hemel.*

**A.: GIJ HART GIJ BRON VAN LEVEN
ONTFERM U OVER ONS
GIJ ADEM ZIEL IN MENSEN
ONTFERM U OVER ONS.**

GEBED.

Gezongen

Soms is alle licht ons te flets,
alle warmte te lauw -

soms kan geen vrede
ons bevredigen,
geen rust ons bedaren -

soms is niets goed genoeg,
kan geen einder ons bekoren.

Soms is het alsof we hunkeren
naar licht en warmte,
zon en maan te machtig -

naar vrede en rust
die geen mens en ook
de aarde niet, ons geven kan.

Dan reiken we naar U
hoe ook geheten, genoemd
voor tijd en eeuwigheid.

Amen

- Lied.** Gij God aanwezig in de tijden *t.: P. Verhoeven*
hier en overal, gezien gevierd *m.: Perry*
als bron van leven. Gij die met
ons zijt vanaf de moederschoot;
verhoopt, vermoed voorbij het graf,
voorbij de dood.
- A.: Mijn God ik zoek naar U,
al wat ik ben is dorst naar U,
Gij ziel van alle leven.**

GEDACHTE.

naar Psalm 1

Zalig de mensen die
niet kletsen en zwetsen
en niet te zien zijn waar
gelald wordt en gelasterd.

Zalig de mensen die
als van nature goed doen
en zich blijven afvragen:
is het genoeg wat ik doe ?

Zalig de mensen die
trouw zijn en vertrouwen geven;
voor allen die ze ontmoeten
een zegen en genade zijn.

Het spoor van eerbied dat zij
stil en in deemoed trekken
staat voor eeuwig gegrift
in het Hart van de tijd.

GEDACHTENIS.

Licht, lied

- Lied.** *Dat ons zorgen en werken t.: P. Verhoeven*
Ergens toe dient. m.: W. Vogel
Dat ons leven hangt aan Iemand.
- A.: Dat zij die ons zijn voorgegaan
zijn in het Licht, rusten in Vrede.**

*namen van overledenen
(bv. van dit jaar)*

*Gedenk hen hier bij naam genoemd
en allen die vergeten zijn heengegaan.*

- Lied.** *Dat ons schreien en lachen*
Ergens toe leidt.
Onze liefde stoelt op Iemand.
- A.: Dat zij die ons zijn voorgegaan
zijn in het Licht, rusten in Vrede.**

*namen van overledenen
(bv. van dit jaar)*

*Gedenk hen hier bij naam genoemd
en allen die omkwamen door geweld.*

Lied. *Dat ons hopen en vertrouwen
Ergens op slaan.
Dat ons lijden voert tot Iemand.*

A.: **Dat zij die ons zijn voorgegaan
zijn in het Licht, rusten in Vrede.**

*namen van overledenen
(bv. van dit jaar)*

*Gedenk hen hier bij naam genoemd
en allen die als kind het leven lieten.*

Lied. *Dat ons zorgen en werken
Ergens toe dient.
Dat ons leven hangt aan Iemand.*

A.: **Dat zij die ons zijn voorgegaan
zijn in het Licht, rusten in Vrede.**

*namen van overledenen
(bv. van dit jaar)*

*Gedenk hen hier bij naam genoemd
en allen die ons zijn voorgegaan.*

LIED.

HET EVANGELIE.

Matteüs 25

Wanneer alle leven tot voltooiing komt en de mens
zoals bedoeld zich openbaart - komt wat goed en
kwaad is aan het licht en zal te horen zijn:
Gij, gezegenden van de Vader, ga binnen in de vrede
die u wacht vanaf den beginne.

Want ik had honger
en kreeg van jou te eten.

Ik had dorst
en jij liet me drinken.

Ik was vreemdeling
en welkom bij jou.

Ik liep naakt rond
en jij stak me in de kleren.

Ik was ziek
en jij zocht me op.

Ik zat gevangen
en jij liet me niet zitten.

Dan zullen de mensen zeggen: Wanneer zagen wij U
hongerig of dorstig ? Wanneer hebben wij U, ziek of
gevangen, opgezocht ?

Vader zal antwoorden: Wat je deed voor de minsten
der mijnen, heb je voor Mij gedaan.

LIED.

MEDITATIE.

Allerzielen . . .

*Hij wist niet precies wat hij zich
daarbij moest voorstellen.*

*Maar het leek hem alsof
dit woord meer met levenden
dan met doden te maken had.*

*(Cees Nooteboom in *Allerzielen*)*

In een van zijn one-man-shows presenteert Toon Hermans een act, waarbij hij zich laat assisteren door zijn zoon Maurice, van wie hij zegt dat die 'bij het toneel wil' en daarom als stagiaire een grote doos mag vasthouden.

In die doos zitten, zo blijkt, allerlei hoofddeksels.

Als eerste pakt de cabaretier een oud model helm, die Duitse soldaten gedragen moeten hebben tijdens de Frans-Duitse oorlog van 1870.

Het ding is hem veel te groot, bedekt zowat z'n hele gezicht en zakt hem diep over ogen en oren.

Hij hoort nog amper en zien kan hij niets meer.

'Geen gezicht', - en dat is ook zo goed als weg.

Deze zotte scène kwam ons voor ogen, toen afgelopen zondagmiddag enkele filosofen, die als zeer kritisch ten aanzien van geloof en kerk te boek staan, van gedachten wisselden over dat merkwaardige opvallende feit, dat God in Nederland duidelijk 'weer mag' en dat het religieuze, mysterieuze de mensen blijkbaar weer in toenemende mate aanspreekt, - waarbij 'de jeugd' nu eens niet onverschillig toekijkt.

Wie had dit verwacht in een tijd, waarin godsdienst, kerk en geloof achterhaald leken te zijn.

In een tijd ook, waarin het land zich zorgen maakt over de kerken als stenen gebouwen, monumenten uit een ver verleden, - niet meer als rust- en pleisterplaats van gelovige mensen.

Een van de geleerde denkers op de beeldbuis vatte het gesprek samen en trok als conclusie: de mens blijkt méér te zijn dan 'een animal rationale', 'een dier met verstand', dat kan denken en wil verklaren, maken en gebruiken.

De mens beleeft méér en zijn hart voelt méér dan zijn verstand bewijzen en bevatten kan.

Iets of Iemand die niet in woord en waarheid te vangen, in beeld en kleur na te bootsen is, maar *enkel te beleven in liefde gevraagd, liefde gegeven*, zoals we het hier al vaker uitdrukten.

De nieuwe religiositeit sluit niet aan op dogma en leer, maar bij de traditie van innerlijk ervaren, bij het mystiek beleven, zo oud als de mensheid.

In de voorbije jaren, eeuwen wellicht, is denken, verklaren, ontdekken, maken en 'uitbaten'

- zoals de helm van Toon Hermans - de mens over oog en oor gezakt, - en wel zo diep dat hij niet meer hoorde of zag, zijn eigen gezicht en het zicht op het leven kwijt was.

In onze dagen beleven we de reactie hierop.
Het wordt dagelijks 'omgeroepen' en is te lezen.

De mens heeft zich nooit kunnen verenigen met zijn eigen eindigheid. 'Want met het idee dat we helemaal voor niks hebben geleefd, kunnen we niet uit de voeten. De mens heeft altijd in God geloofd, ook al noemen we die nu misschien kosmos. We staan niet meer langs de rand van het graf met het idee; dat was het dan. Die tijd is voorbij. Rituelen en rouwen horen weer bij het leven. Alleen in een veel persoonlijker vorm dan vroeger. We hebben nu eenmaal de behoefte onze ziel te huldigen', zegt Fons de Poel.

Kort instrumentaal

Ik weet dat mijn taak
in Uw schepping
nooit af zal zijn.

Ik weet dat het minste
dat ik ervoor doe
niet tevergeefs is.

Ik weet zeker
dat niets onbelangrijk is.

Ook de bloem niet
die in gras en modder valt
al voor zij is uitgebloeid.

Ook de rivier niet
die wegebt in de woestijn
en verdroogt.

Ik weet dat
wat ongedaan bleef
niet verloren is.

Ik weet zeker dat niets
tevergeefs, onbelangrijk,
nutteloos of verloren is
Dit maakt me
oneindig gelukkig.
(naar R. Tagore)

'In mijn leven verlang ik naar iets,
dat mij te boven gaat, verder gaat
dan de horizon van mijn bestaan
en ik denk dat alles wat ik doe
op een of andere manier een raakvlak heeft
met de eeuwigheid . . . Volgens mij verdwijnt er
niets voor altijd, ook onze daden niet.
Zo verklaar ik mijn vaste overtuiging, dat je
in het leven andere doeleinden moet nastreven
dan alleen maar onmiddellijk profijt.
(Vaclav Havel in 'Interrogatoire à distance')

Er is geen lege ruimte
geen zinloos bestaan
geen schreeuw zonder echo
geen hartstocht zonder geliefden.

Mijn ziel kan vastlopen
mijn hart kan breken
mijn lichaam kan kronkelen
in een oceaan van pijn.

Maar diep in mij roept
en duwt leven,
in mij hunkert eeuwigheid
die zal overwinnen en altijd zijn.
*(Claere vanden Abbeele,
Vlaams schilder en schrijfster)*

*

Liefde kan niet ademen
als het aardse leven het enige is.

Liefde leeft van vrijheid,
van een open onbegrensde horizon

van de oeverloze grootheid
van de mens die je liefhebt.

Liefde maakt zeker en zonneklaar
dat er eeuwig leven is.
(Eugen Drewermann)

Kort orgel

BELIJDENIS

Lied.

*Die ons schiep
Sytze de Vries/Willem Vogel*

ONDERBREKING.

Brood en beker, collecte
Ter stille overweging

Er is niets op de aarde,
geen bloem, geen vogel,
geen korrel zand, geen druppel water,
dat niet gelooft in het leven.
Dit is het geheim van hun geluk
en van hun belaagde onschuld.
Alles ontkent dat het sterven moet.
(Charles Lerberghe)

BROOD EN BEKER.

Een vonk zijn we maar;
een vonk toch van het
Licht dat niet dooft. -

Een zuchtje zijn we slechts;
een zucht toch van de
Adem die niet stukt. -

Een moment zijn we enkel;
een moment toch van de
Eeuwige die Gij zijt. -

We breken het brood:
delen ons kwetsbaar bestaan.
We drinken de beker:
delen samen zoet en zuur -

in vol vertrouwen
dat wie we zijn en wat we doen
niet als gras verdort,
als blad verwaait.

GEBED AAN TAFEL.

A.: Een glimp van U in het brood *t.: P. Verhoeven*
gebroken, het leven gedeeld -
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.

*Gij van wie gezegd wordt
dat Ge de mens met zorg
uit aarde hebt geboetseerd
en als een kunstenaar
Uw ziel in hem gelegd -*

*Gij die hem het leven ingeblazen
en zo met U en al wat leeft
hecht verbonden hebt -*

*Gij die geroepen wordt
wanneer de nood het hoogst is;
het leven pijn doet;
die nadert waar alles wijkt
en wordt gezien in diepe nacht.*

A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld -
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.

*Gij God en Goed,
hebt Uw ware gezicht laten zien
in leven en sterven van
die ene mens: Jezus Christus -*

*die blij en onbekommerd
keek naar vogels en bloemen;
maar moest huilen om de dood
van een kind, het verlies van een vriend -*

*die wees op de bomen en er van leerde:
al verliezen ze hun tooi en
staan ze naakt in de winter,
straks in de lente botten ze uit;
maar die met angst en beven
zijn uur zag naderen -*

*die op de berg verrukt van U
straalde van geluk,
maar op het kruis vertwijfeld
schreeuwde : God, waar ben je ?*

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld -
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*Hij heeft op het laatst
met brood in zijn handen heeft gezegd:
Dit ben ik geheel en al
en ik zeg u dat ge zult eten en drinken
aan mijn tafel in Vaders huis -
Leven met u gedeeld.*

*Hij droeg zijn beker over en zei:
Deel hem samen, geef hem door,
want Ik zal er pas weer van drinken,
wanneer alle leven zal zijn voltooid -
mijn leven voor u.*

*Hij kon tenslotte zeggen: Vader,
in Uw handen beveel ik mijn geest.
Tot méér is geen mens in staat.*

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld -
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*Zoals hij voelde voor het leven
en ging met de mensen -
zo vertrouwd als hij was
met de Levende, zijn Vader -
had de dood geen vat op hem,
moest het leven overwinnen,
is hij ons een broeder en
God een zoon geworden.*

*Daarom vieren wij Hem,
nu we naam willen geven aan
wat wij hopen en vermoeden:
alle leven hangt aan God, die liefde is
en niets en niemand vallen laat.*

*Doe wat hij heeft gedaan.
Bid zoals hij gebeden heeft.*

ONZE VADER.

COMMUNIE.

Brood en
leven delen.

*Deel brood en beker.
Deel met Hem het leven
waarin wij één zijn en
waarvan God het hart is.*

ONDER DE UITREIKING.

Lied.

GEBEDEN.

Lied.

*Zacht is de waterkant; 1c
Ida Gerhardt/Willem Vogel*

*Hoe verder weg van de aarde,
die ons draagt, die ons voedt
en bergt in haar schoot -*

*hoe meer we van elkaar
en onszelf vervreemden.
Bid en aard in het leven.*

Lied.

Zacht is de waterkant; 1c

*Hoe minder we ons storen
aan het ritme van licht en donker,
morgen middag avond, -*

*hoe meer we gaan fladderen
en elkaar en onszelf ontvluchten.
Bid en vergeet je bakermat niet.*

Lied.

Zacht is de waterkant; 1c

*Hoe meer we ons haasten,
ons laten op- en meedrijven,
en aanhoudend op jacht zijn, -*

*hoe minder we de tijd ons toegemeten
smaken en de Eeuwige beleven.
Bid en schep rust.*

Lied.

Zacht is de waterkant; 1c

ZEGENWENS.

ZEGENEN WIJ ELKAAR.
VOORAL HEN
DIE ONS HARD NODIG HEBBEN.
EN MOGE GOD EN GOED
ONS ZEGENEN
IN DE NAAM VAN DE VADER
DE ZOON EN DE HEILIGE GEEST.
AMEN.

ORGELSPEL